

Cải cách PLA, giáng những nhiệm vụ chính sách được lên kế hoạch khác của Trung Quốc, không nên (và có lẽ không thể) được đánh giá vào lúc này. Các tác động của việc tái cấu trúc PLA trên quy mô lớn sẽ cần thời gian để bộc lộ đầy đủ.



Vào ngày 26/11/2015, Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình đã thông báo rằng Quân giải phóng nhân dân (PLA) sẽ trải qua một sự tái cấu trúc toàn diện và vượt xa việc cắt

gồm 300.000 quân nhân được thông báo rộng rãi tại buổi lễ duyệt binh kỷ niệm chiến thắng Chiến tranh thế giới thứ hai vào tháng 9. Việc tái cấu trúc lâu đã bị trì hoãn khi những sự mâu thuẫn giữa các cấu trúc truyền thống của PLA được thiết lập vào những năm 1950 và những đòi hỏi phải “giành chiến thắng trong các cuộc chiến tranh cục bộ được thông tin hóa” (mục tiêu của chiến lược quân sự gần đây nhất của Trung Quốc) trở nên sâu sắc. Bất chấp những cản trở và một số thách thức đã biết đến với các hoạt động mà PLA sẽ thực hiện, việc xác định thời điểm cách là không thể dự đoán. Nhóm lợi ích được đem bỏ đi bất chấp chính của PLA, Lực lượng quân, có khả năng đã ngăn cản các hình thức cách này trong phần lớn hai thập kỷ qua. Trong khi đó, các diễn biến bất ngờ năm ngoài PLA đã giúp giảm bớt tầm quan trọng của Lực lượng quân. Không thể giảm nhẹ tầm quan trọng của cách khi mà gần như mọi bộ phận quan trọng đều bị tác động theo cách thức nào đó, những tác động trực tiếp với các vấn đề chủ chốt trong tiến hành chiến tranh như tình báo và phối hợp lực lượng sẽ khó có thể đánh giá trong tương lai gần.

Cách trên diện rộng, toàn diện

Gần như không có bộ phận nào của PLA là không bị động đậy, và phạm vi tái tổ chức phù hợp với những thách thức mà quân đội Trung Quốc đã xác định đối tượng “Hai sự không đồng hợp”. “Hai sự không đồng hợp” này xuất phát từ một đánh giá của Quân ủy trung ương (CMC) về những sự thiếu sót trong khả năng của PLA rộng: PLA không thể đáp ứng những nhu cầu của “Các sự minh bạch sự mới” và PLA không thể “tiến hành chiến tranh và giành chiến thắng trong điều kiện thông tin hóa”. Đánh giá này sau đó đã trở thành một tiêu chuẩn cho cách PLA nói về những sự thiếu sót của mình và nơi mà lực lượng này cần phải thay đổi.

Trong khi nhiều cuộc tranh luận về “Hai sự không đồng hợp” chủ yếu tập trung vào các khả năng, các cấu trúc của PLA cũng là một trong những thiếu sót được xác định trong các bài viết về quân đội trong những năm qua. Chẳng hạn, tờ PLA Daily đã đưa ra tuyên bố này vào năm 2008: “Các cấu trúc hiện tại và nhân sự của các lực lượng vũ trang Trung Quốc còn lâu nữa mới có thể đáp ứng các đòi hỏi về mô hình phát triển của chiến tranh thông tin hóa. Ưu tiên chính và cách là một đòi hỏi thực tế để thực hiện sự minh bạch sự của các lực lượng vũ trang”. Một trong những nhà tổ chức lợi ích nhất của PLA, ông Chen Zhou thuộc Học viện khoa học quân sự, cũng đã đưa ra quan điểm trong một bài báo hồi năm 2007 trên tờ Khoa học quân sự Trung Quốc rằng: “Cần phải đưa những sự điều chỉnh và cách các cấu trúc, các chính sách và hệ thống đi vào chiều sâu, nên minh vào việc giải quyết các mâu thuẫn một cách sâu sắc và các vấn đề mà đã trở thành những sự cản trở và cấu trúc với việc phát triển các lực lượng vũ trang”.

Ý nghĩa của bốn cải cách có thể được tóm tắt bằng câu thành ngữ của Trung Quốc được sử dụng trong “quan điểm của Quân ủy trung ương về việc đưa cải cách quốc phòng và quân sự vào chiều sâu”: “Quân ủy trung ương có quyên lực tài cao; các bộ tư lệnh chi viện trợ trợng chi đạo tác chiến; các quân chủng chi đạo phát triển lực lượng”. Điều này biến PLA từ cơ quan thi Liên Xô của nó thành một cái gì đó giống như hân với quân đội Mỹ sau cuộc luật Goldwater-Nichols, với việc các Bộ Tư lệnh tác chiến tự chủ, lập kế hoạch và tiến hành các hoạt động chung và các quân chủng (Lục quân, Không quân, Hải quân và Lính thủy đánh bộ) tập trung vào việc xây dựng lực lượng mà Bộ Tư lệnh tác chiến sẽ sử dụng.

Theo hệ thống trước đây, Quân ủy trung ương và 4 tổng cục – những người đứng đầu các tổng cục này là thành viên của Quân ủy trung ương – giám sát hầu hết hoạt động của PLA và trong đó gồm cái được coi là sự chỉ huy Lục quân. Sáng kiến hiện nay chia 4 tổng cục và các bộ phận của bộ máy hành chính quan liêu của Quân ủy trung ương thành 7 ban, 3 ủy ban và 5 đơn vị trực thuộc. Mặc dù đó dường như là một quá trình tiến triển rõ ràng, trực tiếp từ hệ thống tổng cục thành cơ cấu hiện nay, các điểm tiếp theo dường như che giấu những sự thay đổi đáng chú ý.

Tổng cục Vệ trang (GAD) trở thành Cục Phát triển trang bị

Tổng cục Hậu cần (GLD) trở thành Cục Bảo đảm hậu cần

Tổng cục Chính trị (GPD) trở thành Cục Công tác chính trị

Bộ Tổng tham mưu (GSD) trở thành Bộ Tham mưu liên hợp

Những thay đổi rõ ràng và đáng chú ý nhất là những sự thay đổi từ Bộ Tổng tham mưu (GSD) thành Bộ Tham mưu liên hợp. Việc thành lập một sự chỉ huy Lục quân tách ra từ Bộ Tổng tham mưu làm giảm đáng kể phạm vi thẩm quyền của Bộ Tham mưu liên hợp. Hơn nữa, Cục Hoạch định chiến lược của Bộ Tổng tham mưu, được thành lập gần cuối nhiệm kỳ của Hồ Cẩm Đào để giám sát cải cách và kiểm tra sự tuân thủ của PLA với các chỉ thị của Quân ủy trung ương, đã trở thành một trong 5

đến với chức trách nhiệm vụ Quân ủy trung ương.

Lực lượng Hải quân chi viện lực mọi được thành lập với trách nhiệm được tập trung vào các hoạt động không gian, chiến tranh điện tử và mạng lưới máy tính của PLA có khả năng làm giảm hơn nữa vị thế của Bộ Tham mưu liên hợp so với cơ quan tiến nhiệm của nó. Các khả năng tình báo (Cục 2 và Cục 3) và chiến tranh điện tử (Cục 4) của Bộ Tổng tham mưu đang bị tước đi ít nhất một phần vì lực lượng mới này được dành cho việc chi phối thông tin.

Các cục khác ít bị ảnh hưởng hơn với những sự điều chỉnh nhỏ hơn, mặc dù chúng có khả năng sẽ có các chức năng chung trực tiếp hơn hiện nay khi mà Lực lượng có sự chuyển đổi riêng rẽ. Chẳng hạn, Cục Phát triển trang bị đã chuyển Ủy ban Khoa học và Công nghệ của Tổng cục Vũ trang cho Quân ủy trung ương – một sự phát triển chính thức hóa vai trò của Ủy ban này với các thành viên của Quân ủy trung ương.

Ở mức độ tiếp theo, PLA đã nâng tầm Lực lượng pháo binh 2 thành một quân chủng, hiện nay được gọi là Lực lượng tên lửa PLA, xếp ngang hàng với Lực lượng Hải quân và Không quân cùng như Lực lượng. Trước đây, các đơn vị quân chủng đóng vai trò đáng kể là các thành viên của Quân ủy trung ương, những một nhóm các nhà phân tích cấp cao được như cho rằng Quân ủy trung ương sẽ thu hẹp lại.

Các quân chủng sẽ tập trung đi vào Biên giới và trang bị (TO&E), giống như các đơn vị tổng hợp của Mỹ. Không có một vai trò hoạt động trực tiếp ở các sự chuyển đổi, các đơn vị do thám kỹ thuật của các quân chủng – chức trách nhiệm vụ thu thập thông tin tình báo chiến thuật thông qua các phương tiện kỹ thuật – sẽ được phân công lại cho các vùng tác chiến ngay cả khi họ vẫn duy trì các bộ phận tình báo của họ để cung cấp các đánh giá chiến lược.

Sự thay đổi đáng chú ý khác là việc thành lập các vùng tác chiến để thay thế các quân khu. Có tin rằng các vùng tác chiến sẽ hoạt động tương tự các bộ phận tác chiến của Mỹ, giám sát hoạt động của tất cả các đơn vị, bất kể quân chủng nào, nằm trong thẩm quyền của họ và chịu trách nhiệm lập kế hoạch chiến dịch. Thay thế cho 7 quân khu, hiện nay sẽ có 5 vùng tác chiến: vùng tác chiến phía Bắc, phía Nam, phía Đông, phía Tây và Trung tâm. Quá trình thay đổi các thể chế này đã bắt đầu vào tháng 12/2015 và có vẻ đã được hoàn tất với các bộ phận vào tháng 1/2016.

Hai kiểu thi kế

Xác định thời điểm của cuộc thi PLA thực sự là một câu hỏi hai phần liên quan đến nỗ lực cải cách của Tập Cận Bình và nỗ lực hiện đại hóa dài hạn hơn đã bắt đầu vào năm 1993 với việc xem xét lại đường lối chiến lược quân sự. Nỗ lực cải cách là một câu hỏi đến gần hơn với một câu trả lời đến gần hơn: các cách to lớn về mặt thể chế này đòi hỏi cần phải có thời gian để đi ra, xem xét và sau đó là thực hiện. Nỗ lực hiện đại hóa đòi hỏi việc xem xét các đường lối chính trị của PLA và việc thi của quân đội trong hệ thống chính trị.

Vào tháng 11 và 12/2015, các nguồn truyền thông chính thức của Trung Quốc đã phân loại một danh sách mới gồm các cơ quan của PLA. Mặc dù nhiều cơ quan mới có các cơ quan tiền thân rõ ràng (như Bộ Tham mưu liên hợp được thành lập từ Bộ Tổng tham mưu), các cơ quan này cũng có thể đã thay đổi đáng kể. Chẳng hạn, Bộ Tổng tham mưu có hai cục (Cục 3 và Cục 4), với các khả năng và trách nhiệm về hoạt động của mạng lưới máy tính, do vai trò tăng cường của các cơ quan này trong tình báo tín hiệu và tác chiến điện tử. Bộ Tham mưu liên hợp có vẻ như sẽ “thay thế” các cục này, khi vốn gốc nguyên trù tình báo PLA Tôn Kiên Quốc là Phó tham mưu trưởng, những việc thành lập Lực lượng Hỗ trợ chiến lược cho thấy đó không phải là một sự chuyển giao hoàn toàn. Các nguồn tin gần như chính thức cho thấy rằng lực lượng mới này sẽ có các khả năng về không gian, không gian mạng và chiến tranh điện tử (trong đó có tin công mạng máy tính).

Quy mô của việc tái tổ chức vượt hơn ra khỏi những gì có thể được thiết kế và thúc đẩy trong chốc lát hay thậm chí qua quá trình diễn biến của một hội nghị. Trong đợt phát động vào tháng 11/2015, báo chí Trung Quốc đã đăng thời nêu bật hơn 2000 cuộc phỏng vấn và khảo sát, hội đàm, các nhóm làm việc và hội nghị để chuẩn bị cho việc tái tổ chức. Sự chú trọng to lớn vào cải cách kể từ khi Tập Cận Bình đảm nhận chức Chủ tịch Quân ủy trung ương vào tháng 11/2012 đã che giấu việc gần như không có gì thực sự diễn ra trong quân đội để cải thiện khả năng chiến đấu và giành chiến thắng các cuộc chiến tranh, ngoài việc chiến dịch chống tham nhũng. Báo cáo công tác của Hội nghị trung ương 3 của Hội nghị 18 Trung Quốc lần thứ 18 thông báo rằng Trung Quốc sẽ “tối ưu hóa quy mô và cấu trúc của quân đội”, trong đó có các thể chế có liên hệ với Quân ủy trung ương, với mục tiêu xây dựng các năng lực chiến đấu mới và cải thiện các hoạt động chung. Một nhóm lãnh đạo mới đã được thành lập vào năm 2014 để giúp chi đạo quá trình này, những sự minh bạch không song hành cùng công việc của họ. Và PLA đã tiếp tục quá trình chuyển đổi, không ngừng của mình hướng tới việc hoàn tất quá trình

hiện đại hóa đã được lên kế hoạch của lực lượng này vào năm 2049.

Các báo chí chính thức, không ai có thể dự đoán được khi nào công việc này sẽ hoàn tất, nhưng năm 2015 đã đem lại một sự mạnh mẽ cho thấy rằng việc lập kế hoạch đang đi đến hồi kết. Sách Trắng quốc phòng hai năm ra mắt lần của năm 2015, Chiến lược quân sự của Trung Quốc đã gợi ý khung năng hợp nhất chiến tranh thông tin của PLA. Do quá trình phức tạp lâu dài để có Sách Trắng, các mạnh mẽ như vậy có thể không được xem là bất cứ điều gì ngoài những báo hiệu có chủ tâm. Những tin đồn riêng rẽ cho thấy rằng các khung năng của PLA trong lĩnh vực không gian mạng sẽ được tập trung vào một cơ quan đơn nhất đã xuất hiện sau đó vào mùa Hè và mùa Thu.

Sau đó, tại buổi duyệt binh vào ngày 2/9 để kỷ niệm kết thúc Chiến tranh thế giới thứ hai, Bắc Kinh đã thông báo rằng sẽ gởi 300.000 quân nhân khỏi PLA. Vào đầu tháng 11, tin tức rõ lên khắp Trung Quốc về một phân tích của PLA về những mối đe dọa đối với sự ổn định trong nước nếu các quân nhân chủng bao lâu sẽ bị gởi ngay này không được quan tâm một cách thỏa đáng. Một cuộc tranh cãi đã xảy ra sau đó xung quanh việc phải làm gì với các quân nhân này, tiếp sau đó là một thông báo rằng ít nhất một số quân nhân sẽ được đưa vào hệ thống kinh doanh thu nhập sẽ hầu nhà nước.

Trong ý nghĩa lớn hơn, phần lớn nỗ lực cải cách làm giảm bớt quy mô lực và tầm quan trọng của Lực lượng, lực lượng mà các nhà quan sát của Trung Quốc và nước ngoài nói rằng đã tạo nên cốt lõi của các nhóm lợi ích được đem bỏ bớt đi bớt đi của quân đội. Câu hỏi là, tại sao Lực lượng có thể ngừng công tiến hành cải cách lâu đến như vậy? Đó là một câu hỏi mà có lẽ nên được giải đáp một phần nào về việc nhìn vào hai sự thay đổi bối cảnh mà có lẽ đã giúp Tập Cận Bình xóa bỏ các quy định được đem bỏ bớt đi bớt đi của Lực lượng và đưa công cuộc tái cấu trúc về phía trước. Sự thay đổi đầu tiên và được nhiều người biết đến nhất là chiến dịch chống tham nhũng mang đầu tiên được trình bày tại Tập Cận Bình, chiến dịch đã mở rộng vào sâu trong PLA và bắt đầu hai trong số các quan chức cấp cao nhất của Trung Quốc bị sa thải trong đợt truy quét. Thay đổi thứ hai, có tính chất suy đoán hơn, là tầm quan trọng đang suy giảm của Lực lượng trong việc bỏ về chỗ để vì bất cứ điều gì ngoài những sách cuội cùng – có nghĩa là một cuộc khủng hoảng trên quy mô vượt xa tình trạng rời rạc mà Trung Quốc đã trải qua vào cuối mùa Xuân năm 1989.

Chiến dịch chống tham nhũng bên trong PLA, kết hợp với giải pháp của Tập Cận

Bình văn “Giấc mộng Trung Hoa”, đã báo hiệu rằng hiện đại hóa và các cách quân đội là một dự án quốc gia mà sẽ không thể bỏ ngỏ công. Tập Cận Bình đã cho thấy ông không hàm ý bất cứ ai, kể cả Giang Trạch Dân, nhân vật được nhiều người cho là đã giúp đỡ Tập Cận Bình leo lên chức Tổng Bí thư – một điểm mà ông này đã nhận mình với sự có mặt của Tập Cận Bình trong buổi lễ tang gây tranh cãi của Đặng Bính Bỉnh vào tháng 1/2013. Hai “hàng lớn” của quân đội đã bị hất trong chiến dịch này – Tập Tài Hữu và Bộ Chỉ huy Quân sự – đã có được chức vụ của mình nhờ mối quan hệ với Giang Trạch Dân. Không có sự trung thành với hiện trạng và xử lý hai biên giới tham vọng có thể nhìn thấy trong hàng ngũ cấp cao, Tập Cận Bình đã giải quyết một tín hiệu rằng ông có thể thúc đẩy thay đổi và hoàn toàn có thể bắt giữ những kẻ chống đối.

Chiến dịch chống tham nhũng của Tập Cận Bình cũng đã tiếp sinh lực và trao quyền hành cho các sĩ quan và những trí thức bên trong PLA mà đã xác định tham nhũng là một trong những trở ngại chủ chốt đối với việc hiện đại hóa quân đội. Một số trong những sĩ quan này, như cựu Chính ủy Tổng cục Hậu cần Lưu Nguyên, có thể không trải qua được đợt tái cấu trúc, nhưng họ đã thể hiện một phong thái khác biệt theo tinh thần của Tập Cận Bình rằng họ việc phát triển một phong cách làm việc đúng đắn và có kỷ luật. Thông điệp này cũng được Phó Bí thư Quân ủy trung ương Phạm Trọng Long truyền tải xuyên suốt, ngược lại, với tư cách là Tổng Lãnh Quân khu Tây Nam, đã giám sát một loạt cuộc di chuyển tập quan trọng trong các hoạt động tác chiến chung và các cuộc huy động tính thực nghiệm.

Một số xem xét mà cho đến giờ hầu như không thu hút được sự chú ý của giới chuyên gia là sự lo ngại của Bắc Kinh về an ninh và ổn định trong nước. Kể từ khi bị thêm cho các cuộc biểu tình vào năm 1989 đã chứng tỏ rằng PLA là người bảo vệ quyền lực của Đảng Cộng sản, và cảnh sát có thể không đáng tin cậy trong việc kiểm soát tình trạng rối ren trong nước. Do đó vào năm 2004, Hồ Cẩm Đào đã bổ sung nhiệm vụ “đem lại một sự đảm bảo quan trọng cho đảng để củng cố địa vị cầm quyền của mình” như là một trong số Các sự minh bạch số mới (“ba quy định và một vai trò”) xác định vai trò tạm thời của PLA.

Những sự gia tăng đầu tư trong ngân sách của quân đội đang thu hút sự chú ý mới năm, nhưng câu chuyện tiền bạc thực sự trong an ninh của Trung Quốc trong thập kỷ vừa qua là phí tổn cho việc hiện đại hóa an ninh công nghệ. Ngân sách an ninh trong nước hiện đầu tiên đã vượt ngân sách quân sự vào năm 2011, và đã chứng kiến những sự gia tăng phần trăm 2 con số trong những năm gần đây. Từ năm 2011, tăng chi tiêu của chính phủ đã duy trì ở mức cao hơn ngân sách quốc phòng chính thức, và một số báo cáo cho thấy các khoản bổ sung (đôi khi lên đến hàng chục tỷ USD) đã được bơm vào hệ thống cấp đầu phòng hay cấp tỉnh

đều hỗ trợ mua các hệ thống giám sát.

Một trong những điểm chốt chốt của việc hiện đại hóa an ninh trong nước là hiện đại hóa khả năng tình báo trong nước. Mục đích của việc mở rộng mạng lưới máy quay, đăng ký các dịch vụ trực tuyến và viễn thông bằng tên thật và xác minh vé tàu xe cùng với một mạng lưới người cung cấp tin tức là để cô lập các vận động tiềm tàng trước khi chúng bắt đầu. Một loạt tài liệu bí mật rò rỉ cho trang tin China Digital Times đã nói rằng nhiệm vụ tình báo sẽ “tiếp tục duy trì việc phát hiện và cảnh báo trước tiên; báo và kiểm soát ngay từ đầu”.

Ngoài khả năng ngày càng tăng của Bộ Công an trong việc xác định, cô lập và vô hiệu hóa các mối đe dọa đối với nhà nước trước khi chúng trở thành những căn bệnh truyền nhiễm khắp cả nước, Lực lượng Cảnh sát và trang nhân dân (PAP) bán quân sự đã trở thành một lực lượng đáng chú ý hơn nữa. PAP đã xử lý tình trạng rạn nứt nghiêm trọng ở Tây Tạng hồi năm 2008 và Tân Cương vào năm 2009 và làm việc chặt chẽ với các đơn vị công an trong các hoạt động đang tiếp tục diễn ra ở Tân Cương. Quân ủy trung ương và Quốc vụ viện cùng nhau, Lực lượng này kể từ khi thành lập vào năm 1982 đã đảm bảo nhận các nhiệm vụ an ninh trong nước tăng do PLA và lực lượng công an thực hiện.

Nói tóm lại, Lực lượng PLA và giới lãnh đạo cấp cao của họ giờ đây ít đáng chú ý hơn và để bị quên lãng hơn so với bất kỳ thời điểm nào kể từ khi chúng trình hiện đại hóa bắt đầu vào năm 1993. Họ không còn có thể cho mình là hết sức quan trọng, và chiến dịch chúng tham nhận đã cho thấy báo không khí đang thay đổi và quy mô quyên lực của Tập Cận Bình.

Những vấn đề kéo dài

Các cách và công cụ tái cấu trúc của PLA đánh dấu một bước đi quan trọng hướng đến việc liên kết quân đội Trung Quốc với thế giới và chiến tranh mà Lực lượng này đã tiến hành kể từ khi các lực lượng của Mỹ áp đảo quân đội Iraq vào năm 1991. Tuy nhiên, các tác động và hệ quả đối với vận chuyển còn chưa rõ. Một số trong những vấn đề này là các chi tiết về việc tái cấu trúc hay những hướng của chính sách quân sự Trung Quốc, đặc biệt là về tình báo và phối hợp lực lượng.

Các đòi hỏi về mặt tổ chức của việc thành lập sự chuyển đổi lực lượng, Lực lượng Hỗ trợ chiến lược và các vùng tác chiến chuyển đổi thay đổi cách hoạt động tình báo được tiến hành bên trong PLA. Một sự chuyển đổi tình báo có bản của Bộ Tổng tham mưu có vẻ như đã đi tiếp sau sự phát triển của cơ quan này thành Bộ Tham mưu liên hợp, khi sự quan tâm tình báo cấp cao nhất của Trung Quốc, Tôn Kiên Quốc, từ Phó Tổng tham mưu trưởng của Bộ Tổng tham mưu trở thành Phó tham mưu của bộ mới (Bộ tham mưu liên hợp). Tổng cục Chính trị cũng có một cục tình báo và hành động bí mật, có tên là Cục liên lạc, nhưng nhiệm vụ đó không được thể hiện một cách rõ ràng như là một phần trách nhiệm của Cục Công tác chính trị.

Về tổng thể lại của việc phối hợp lực lượng, câu hỏi là sự chi phối còn lại của Lực lượng sự được lý giải như thế nào. Bất kể sự chuyển đổi lực lượng mới và việc tái cấu trúc các tầng lớp, Lực lượng sự vẫn chiếm 2/3 quân sự PLA (hay ít hơn không đáng kể, nếu có 300.000 quân nhân bổ sung ngoài quân đội Lực lượng). Bởi tính riêng sự lượng, họ vẫn chiếm nhiều chỗ trong những vị trí có vẻ là chung trong các bộ phận của Quân ủy trung ương mà không có sự can thiệp đáng kể của Tập Cận Bình và Quân ủy trung ương.

Một sự điều chỉnh rõ ràng khó có thể thấy được. PLA vẫn còn thiêu kinh nghiệm – cuộc chiến cuối cùng của lực lượng này là vào năm 1979 – và các sắp xếp mới về mặt tổ chức sẽ đòi hỏi thêm thời gian để kiểm chứng. Các hoạt động đang diễn ra chứng minh như các cuộc tuần tra chứng cấp biên giới Vịnh Aden, chỉ đem lại những phần nhỏ kinh nghiệm cho quân đội Trung Quốc, nhưng không đem lại gì trên phạm vi các hoạt động vượt trội hợp mà ngay cả một xung đột nhỏ có thể đòi hỏi. Bất kể thay đổi diễn ra chậm chạp như thế nào, các thủ tục và thẩm quyền mới sẽ đòi hỏi cần phải có thời gian để trở nên bình thường và tự nhiên dần dần sẽ ép của một cuộc khủng hoảng hay một cuộc chiến thực sự.

Kết luận

Cách PLA, giống như nhiều chính sách được lên kế hoạch khác của Trung Quốc, không nên (và có lẽ không thể) được đánh giá vào lúc này. Việc hoàn thiện cấu trúc của PLA sẽ phải mất nhiều năm, một điều gì đó mà các nhà lãnh đạo quân đội đã thể hiện, bất chấp tính chất đột ngột của các chính sách được thông báo và việc thực hiện chúng, chứng minh như việc giải tán các quân khu. Một sự thành phần đang thay đổi nhanh chóng, như tập trung hóa chiến tranh thông tin trong Lực lượng hỗ trợ chiến lược, trong khi các vấn đề khác, như quản lý nhân sự bên trong Tổng cục chính trị, có vẻ như sẽ thay đổi về tên gọi thay vì thực chất.

Nói chung, PLA gần như chắc chắn sẽ trở thành một công cụ hữu dụng và tiến bộ hơn cho giới lãnh đạo Trung Quốc trong các hoạt động chính trị quốc tế. Sự kiểm soát của Lực lượng Quân đội với các chức năng như tình báo, tác chiến điện tử và mua sắm quốc phòng nói chung đã bị phá vỡ. Quân ủy trung ương sẽ được phục vụ và được thông báo tất cả mọi việc để định hướng toàn bộ sự phát triển chiến lược của PLA, và Quân ủy trung ương sẽ có quyền kiểm soát trực tiếp đối với các lực lượng trên đê của PLA, trong đó có lực lượng vũ trụ, không gian mạng và hạt nhân. Các quân chủng và vùng tác chiến, như đã được đưa tin trên báo chí Trung Quốc, đang thiệt lập các giới hạn thẩm quyền và trách nhiệm đối với các hoạt động rõ ràng hơn so với các cơ quan khu vực trước đây.

Sẽ có nhiều điều cần phải quan sát trong những năm tháng tới khi PLA vượt lên với sự thay đổi này. Quân đội Trung Quốc cũng sẽ học hỏi xem các sắp xếp mới này sẽ hoạt động như thế nào trong thực tế và các nhà quan sát có thể trông đợi những bài học từ việc áp dụng thực nghiệm ý tưởng mới được kết hợp vào các cải cách khi chúng được thông qua hay bị bác bỏ. Đây sẽ là thời điểm duy trì các tiêu chuẩn đánh giá đúng mức để PLA xem xét thay vì nhanh chóng nếm ngay lấy các báo cáo mới nhất. Tác động của các thay đổi về mặt tổ chức sẽ chỉ được cảm nhận khi các sắp xếp mới được thực tế hơn minh qua thời gian.

Vào ngày 31/12/2015, nhà lãnh đạo tối cao của Đảng Cộng sản Trung Quốc (ĐCS) Tập Cận Bình đã công bố sự cải tổ sâu rộng nhất đối với lực lượng Quân giới phóng nhân dân (PLA) kể từ những năm 1950. Điều đó dự đoán về những thay đổi mang tính kiến tạo này đã âm thầm trong nhiều tháng qua kể từ khi quyết định cải cách được công bố tại Phiên họp toàn thể lần thứ 3 Hội nghị Trung ương lần thứ 18, sau nhiều tháng kể các cuộc thảo luận về sự cần thiết phải tái định hình một cách căn bản cơ cấu quân đội cho các hoạt động tác chiến chung hiện đại bị ngưng lại định kỳ. Bài viết này vạch ra những điểm chúng ta đã biết cho tới nay, nghiên cứu về điểm giao cắt giữa các nhân tố chính trị và quân sự mà cuối cùng đã được phép xảy ra, và đánh giá các tác động của cải cách đối với các mối quan hệ dân sự-quân sự và sự hiện đại hóa quân đội.

Những gì chúng ta đã biết cho tới nay

Việc cải tổ PLA, được công bố vào cuối năm 2015 nhưng đã được lên kế hoạch trong nhiều tháng, nhằm thực hiện nhiều bước đi, vốn đang ở giai đoạn ban đầu. Những người phát ngôn được chỉ định đã thảo luận những điểm chính của các tổ chức then chốt bằng những thuật ngữ chung chung nhất, và Tập Cận Bình đã trao chức danh và

thêm quyền cho các nhà lãnh đạo của những thực thể mới. Tuy nhiên từ những đợt cải cách này, chúng ta có thể đưa ra một số kết luận tạm thời:

- Số thúc đẩy chi phí quốc gia chính cho những thay đổi này là việc tái liên kết được mong đợi từ lâu giữa các đơn vị hành chính và tác chi phí của PLA để tham gia các hoạt động tác chiến chung, hiện đại trong một môi trường được thông tin hóa.

- Góc nhìn về sự thay đổi này là sự phê phán về một cơ cấu được nhiều người biết tới về việc hệ thống trước đây, theo đó cơ cấu ban tham mưu theo kiểu cũ là quá nặng nề kinh tế Bắc Kinh, còn cơ cấu quân khu hành chính lại quá nặng nề về mặt địa lý và không có động lực cho các hoạt động tác chiến hiện đại.

- Bộ Tổng cục (Bộ Tổng tham mưu, Tổng cục chính trị, Tổng cục hậu cần, Tổng cục trang bị) đã bị giải tán, và các yếu tố cấu thành của những tổng cục này đã được chuyển thành các đơn vị cấp dọ của một Quân ủy trung ương (CMC) mới hiện đại và được phân bổ tới năm tổ chức gióng quân chính, bao gồm một bộ tư lệnh Lục quân mới, Lục quân Không quân, Hải quân, Lục quân Tên lửa được cải tổ (trước đây là Lục quân Pháo binh 2), và Lục quân Hỗ trợ chiến lược mới bao gồm không gian mạng, tình báo, chiến tranh điện tử và các sự kiện không gian. Sự phân tán các bộ phận của các tổng cục được miêu tả trong CMC Opinion chính thức là việc chuyển từ “một hệ thống tổng cục sang một hệ thống đa cục”.

- Tổ chức quan trọng nhất trong các tổ chức mới thuộc CMC là Bộ tham mưu liên hợp, nhiều khả năng sẽ là cơ cấu chủ huy giữa ban lãnh đạo CMC và các vùng tác chiến mới. Sự khác biệt giữa các cấp độ của CMC và các bộ tư lệnh chiến trường được PLA miêu tả như là “cơ chế quản lý lãnh đạo” đầu tiên “cơ chế chủ huy tác chiến liên hợp”.

- Bộ quân khu hành chính thời bình (Bắc Kinh, Thành Đô, Quảng Châu, Tây Nam, Lan Châu, Nam Kinh và Thẩm Dương) đã được thay thế bằng 5 vùng tác chiến (Đông, Nam, Tây, Bắc và Trung tâm), hoặc chi khu, với cơ cấu được trông đợi sẽ tương tự như các bộ tư lệnh chiến trường được sử dụng trong khoing thập kỷ qua. Bằng việc loại bỏ Bộ Tổng tham mưu, PLA từ nay về sau sẽ sử dụng một “cơ cấu chủ huy tác chiến liên hợp hai cấp”.

- Hệ thống mới giống với hệ thống của Mỹ hơn, với các cấp của CMC hoạt động như các bộ tham mưu liên quân, còn chiến khu gần giống với các bộ tư lệnh chiến trường hơn, và các lực lượng/quân chủng được giao nhiệm vụ “cung cấp nhân lực, huấn luyện và trang bị” cho các đơn vị tác chiến, hay cái PLA gọi là “xây dựng”. Như đã được miêu tả trong CMC Opinion chính thức, “Quân ủy trung ương thúc đẩy hoạt động quản lý chung, các vùng tác chiến chịu trách nhiệm với các hoạt động tác chiến và các binh chủng chuyên chịu trách nhiệm xây dựng lực lượng”.

- Nếu người ta xem xét vị trí trước đây của các lãnh đạo mới được bổ nhiệm cho các tư lệnh mới, không ai trong số này thực sự gây ngạc nhiên, ngoài trừ trường hợp của Trung tướng Cao Tân, người từng phục vụ tại Lực lượng Pháo binh 2 và vị trí này không bình thường trở thành một lựa chọn hiển nhiên để lãnh đạo Lực lượng hỗ trợ chiến lược, một tư lệnh chịu trách nhiệm với không gian mạng, chiến tranh điện tử, tình báo, hoạt động phóng vào không gian/giám sát không gian.

Các vấn đề về cơ cấu cấp bậc liên quan tới các tư lệnh này rất phức tạp và chưa hoàn toàn được xác nhận bởi các nguồn thông tin công khai, và vì vậy một số phân tích vẫn phải mang tính suy đoán. Cũng có khả năng xa hơn là toàn bộ cơ cấu cấp bậc sẽ bị lo ngại bởi, những khó có thể hiểu được PLA sẽ tổ chức tác mọt cách có ý nghĩa như thế nào với động học chính phủ khi thiếu một hệ thống cấp bậc hành chính tương thích.

Trong những tuần và tháng sắp tới, chúng ta có thể trông đợi sẽ rõ ràng hơn liên quan tới cơ cấu tư lệnh cấp dọ, các lãnh đạo cấp dọ, vai trò và nhiệm vụ của tất cả những tư lệnh mới này, cho dù một điều quan trọng cần lưu ý là bản thân quá trình cải cách được cho là sẽ tiếp tục diễn ra cho tới năm 2020. Trong cuộc họp báo đầu tiên của Bộ Quốc phòng Trung Quốc về việc tái cấu trúc, Thượng tá Yang Yujun tuyên bố: “Mục tiêu cải cách này sẽ được thực hiện theo kế hoạch và giai đoạn. Chúng tôi sẽ cung cấp thông tin về cải cách đúng trình tự phù hợp với tiến trình cải cách”.

Tại sao cải cách lần này lại thành công?

Các nhà cải cách và nhân vật có tư tưởng được lập của PLA đã kêu gọi có những thay đổi này trong nhiệm vụ kép, với tư duy tại sao cải cách lại thành công vào thời điểm này, và nó vẫn phải đối mặt với những nguy cơ nào từ sự kháng cự bên trong và thách thức bên ngoài? Về mặt thực tế, hầu như không nhà phân tích nào của PLA sẽ đồng

tình với quan điểm rộng rãi hơn trước đây đã hướng chủ "các vấn đề và mâu thuẫn sâu sắc", đi sâu "cần nghiên cứu nghiêm túc phát triển công tác xây dựng quân đội, trì hoãn nghiên cứu chủ yếu cho cuộc đấu tranh của quân đội, ảnh hưởng nghiêm trọng tới việc thực hiện các nhiệm vụ và sự minh bạch lập luận chúng ta". Theo những, cách trên quy mô như thế này đã bắt đầu phá vỡ "bát cơm" trong khắp hệ thống và đòi hỏi nhiều cán bộ phải "hy sinh". Cuối cùng, các thay đổi về mặt tổ chức đã được đề cập trước qua một tuyên bố của Tập Cận Bình tại cuộc duyệt binh kỷ niệm 70 năm chiến thắng thế giới thứ hai, theo đó 300.000 binh lính sẽ được giải ngũ, đi sâu để biết nhiều hơn về mặt chính trị khi xét tới sự suy yếu gần đây trong nền kinh tế Trung Quốc.

Quan trọng nhất, có một điều rõ ràng là cách này đang được thúc đẩy bởi sự tán thành cá nhân và sự ủng hộ chính trị của bản thân Chủ tịch Tập Cận Bình, cho dù nó rõ ràng phù hợp với một mong muốn cách mạng tính tổ chức bên trong nhiều bộ phận của chính PLA. Ông Tập Cận Bình đã dành một phần đáng kể vốn liếng chính trị của mình cho các vấn đề về quân đội và quân đội. Bài viết của tác giả trong China Leadership Monitor số 47 đã phân tích sự xuất hiện của cái gọi là Ủy ban trách nhiệm chủ tịch CMC, mà thực hiện một sự cá nhân hóa quan trọng vai trò lãnh đạo của Tập Cận Bình đối với PLA. Trước đó, China Leadership Monitor số 46 đã xem xét tổ chức Tập Cận Bình cũng có sự lãnh đạo của mình tại Hội nghị Trung ương vào tháng 11/2014, với 420 sự quan trọng của PLA được thuyết giảng về sự kiểm soát tuyệt đối của CSTQ đối với PLA, được tác động thêm bởi các đề dọa thế giới và khả năng đối phó với những cá nhân trước các cuộc điều tra công khai những tàn nhẫn và đang mở rộng của Tập Cận Bình. Theo những Quan điểm của Quân ủy trung ương về việc cải cách sâu rộng công tác quản lý và lập luận về trang, được phát hành vào ngày 1/1/2016, lại khẳng định rằng một mục tiêu chính của quá trình cải tổ là "củng cố và hoàn thiện các quy tắc kỷ luật và kỷ luật lãnh đạo tuyệt đối của đảng đối với quân đội", ngụ ý rằng vẫn còn nhiều việc phải làm trong quân đội và thậm chí có thể phần ảnh hưởng rộng rãi cách có thể làm suy yếu sự kiểm soát của Bộ Chỉ huy đối với quân đội.

Những tại sao ông Tập Cận Bình có khả năng và quyền lực để áp dụng các thay đổi to lớn và có tác động mạnh mẽ này, trong khi những người tiền nhiệm của ông là Giang Trạch Dân và Hồ Cẩm Đào lại không có? Tác giả cho rằng câu trả lời cuối cùng nằm ở chiến lược công khai những đã được đề cập ở trên. Thông qua việc điều tra và bắt giữ cựu Phó Chủ tịch Quân ủy trung ương Tô Tài Hưu và Quách Bá Hùng, Tập Cận Bình và các nhà điều tra của ông chắc chắn đã tích lũy được một lượng thông tin chưa từng thấy về nền tham nhũng phức tạp trong PLA, được biết là hệ thống chi tiền để được thông tin mà buốc tới mức sự quan trọng cao trong ban lãnh đạo. Những tài liệu này, hay nói sơ lược trong ban lãnh đạo về việc các tài liệu đó có thể chứa đựng những thông tin gì, nhiều khả năng là thanh gươm Damocles treo trên đầu bất cứ sự quan nào ngu ngốc tới mức nghi ngờ công cuộc

Cách hay tìm cách làm chằm lụi sự tiến triển của nó. Với lực đoàn bầy này, Tập Cận Bình đã có thể khai động mặt chướng trình cách có tác động sâu rộng mà PLA đã cấn đấn trong nhiều thập kỷ, và có thể sẽ được coi là bước ngoặt then chốt trong việc hiện thực hóa “Giấc mộng Trung Hoa” của ông.

Tác giả Peter Mattis là chủ biên của tờ "China Brief" thuộc Jamestown Foundation. Bài viết đăng trên "[The Diplomat](#)".

Vũ Hiên (gt)